

Л.В. Богун

**ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ
ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ЧЕРКАСЬКОГО
ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНОГО УЧИЛИЩА
(нині – Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля)
ДО ОЛІМПІЙСЬКИХ ІГОР 1980 РОКУ**

У статті висвітлено історичне значення Олімпійських ігор. Показано роль державних органів у вирішенні різноманітних питань, які безпосередньо вплинули на якість проведення XXII Олімпійських ігор у 1980 р., а також розкрито значення і функцію училища (нині Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля) в забезпеченні пожежної безпеки і громадського порядку в Олімпійському селищі.

***Ключові слова:** Олімпійські ігри, державна задача, несення служби, громадський порядок, пожежна безпека.*

Олімпійські ігри – міжнародні комплексні спортивні змагання, які проводяться кожні чотири роки, починаючи з 1896 р. Давньогрецьку традицію проведення ігор було відновлено наприкінці XIX століття французьким громадським діячем П'єром де Кубертенем.

Олімпійські ігри Давньої Греції проводилися в Олімпії та були релігійним і спортивним святом. Свідчення про походження ігор втрачені, але збережено декілька міфів, які описують цю подію.

Перші Олімпійські ігри сучасності відбулися в 1896 р. в Афінах, в країні заснування ігор – Греції. Правила і положення Олімпіади визначаються Олімпійською хартією, основи якої затверджені Міжнародним спортивним конгресом у Парижі в 1894 р. Термін «олімпіада» офіційно означає чотирирічний цикл. Місце проведення Олімпіади вибирає Міжнародний олімпійський комітет. Тривалість ігор у середньому 16–18 днів.

Емблема Олімпійських ігор – п'ять скріплених кілець, вони символізують об'єднання п'яťох частин світу в олімпійському русі [1].

Справжній зразок високої організації Олімпійських ігор показав Радянський Союз. На нашу думку, на той час у жодній країні не було створено таких чудових умов, не збудовано стільки чудових спортивних об'єктів, як для літньої XXII Олімпіади, що відбулася в Москві в 1980 р. Такого масштабу будівництва спортивних споруд, такого технічного новаторства, художньої досконалості та комфорту світова історія спорту доти ще не знала. Якщо для Олімпіади 1956 р. в Мельбурні збудували лише одну споруду, в Римі в 1960 р. – дві, в Токіо в 1964 р. – три, в Мехіко в 1968 р. – чотири, в Мюнхені в 1972 р. – шість, у Монреалі в 1976 р. – три, то для Московської Олімпіади 1980 р. було збудовано в шести олімпійських спортивних комплексах одинадцять грандіозних нових критих споруд, стадіони, басейни, спортивні бази, а також вісім го-

тельних комплексів на 25 тисяч місць, будинки Олімпійського селища на 12,5 тисячі осіб та молодіжний табір у Хімкінському районі на 2,5 тисячі осіб.

Ігри XXII Олімпіади вперше проводилися на землі соціалістичної держави. Своїм масштабом, показністю, чіткою організацією і вражаючими результатами Московська Олімпіада й досі не знає собі рівних в історії. Значення Олімпіади вийшло далеко за межі спортивного заходу. З тріском провалився бойкот, затіяний з антирадянськими цілями, визначеними західними колами, насамперед адміністрацією США.

Олімпіада дала новий потужний імпульс подальшому розвитку олімпійського руху, з новою силою відобразила прагнення народів до дружби, згоди і миру. Московська Олімпіада не лише ввійшла яскравою сторінкою до літопису світового спорту, історії олімпійського руху, а й зробила свій гідний внесок у велику справу боротьби за мир, дружбу і взаєморозуміння між народами. На Олімпіаді побувало понад 5 мільйонів глядачів, телерепортажі про ігри щоденно дивилися більш ніж 1,5 мільярда людей в 111 країнах. У ній брали участь спортсмени 81 країни загальною чисельністю 8304, в тому числі 5748 спортсменів з інших континентів світу. Спортивні змагання судили 1245 суддів із 78 країн. Було розіграно 203 комплекти нагород із 21 виду спорту [2]. На іграх були досягнуті значні спортивні результати, встановлено 36 світових та 74 олімпійських рекордів. Великими успіхами відзначилися спортсмени Радянського Союзу, які завоювали 80 золотих, 69 срібних і 46 бронзових медалей [3].

В олімпійських змаганнях брали участь 92 спортсмени Української ССР, 41 спортсмен завоював золоту медаль, 19 були удостоєні срібних та 17 – бронзових. Батьківщина гідно відзначила спортивні подвиги спортсменів. Наказом Верховної Ради ССР від 24 вересня 1980 року 540 кращих спортсменів, тренерів, працівників фізичної культури і спорту було нагороджено орденами і медалями [4].

Багатогранна організаторська робота з підготовки і проведення ігор здійснювалася Оргкомітетом Олімпіади-80, радами народних депутатів та громадськими організаціями.

Одним із напрямків підготовки до Олімпіади в ССР стало гарантування безпеки її проведення. У підготовці та проведенні ігор активно брали участь працівники понад 60 міністерств та відомств Москви, а також Таллінна, Ленінграда, Києва, Мінська і багатьох інших міст радянських республік.

1979-1980 навчальний рік для особового складу училища відзначився подією історичного значення.

Олімпійські ігри, які проходили в Москві, потребували залучення до охорони громадського порядку всіх наявних у державі резервів. У той час Черкаське пожежно-технічне училище (нині Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля) підпорядковувалося Міністерству внутрішніх справ, тож до Москви були направлені курсанти-випускники третього курсу, частково – курсанти другого курсу.

Особовий склад училища, згідно з рішенням Олімпійського оргкомітету і вказівками МВС ССР, вів інтенсивну підготовку із забезпечення поже-

жної безпеки при проведенні ігор XXII Олімпіади, яка проводилася в Москві в липні 1980 року на Центральному стадіоні імені В.І. Леніна [5, арк. 265].

Перед Черкаським пожежно-технічним училищем стояло важливе державне завдання – гарантувати пожежну безпеку і громадський порядок в Олімпійському селищі. Відповідно до наказів та директив МВС СРСР, у цьому навчальному закладі проводилися відповідні роботи, спрямовані на підготовку особового складу до несення служби на Олімпійських іграх. Керівництво країни висувало дуже серйозні вимоги до всіх, хто мав забезпечувати проведення спортивного форуму світового значення. Проводилися політично-виховні роботи, ряд заходів зі службової та фізичної підготовки. Перед керівним складом стояло основне завдання – глибоке вивчення політичних та ділових якостей, а також перевірка підготовки командно-викладацького складу до несення служби на Олімпіаді-80.

У всіх дивізіонах і на циклах здійснювалася велика організаційна робота з особовим складом училища, спрямована на якість забезпечення Олімпійських ігор. Була відібрана спеціальна група курсантів для забезпечення охорони. Рівень їхньої підготовки перевіряли представники Міністерства внутрішніх справ, Головного управління пожежної охорони МВС СРСР, Комітету державної безпеки. Усі вони відзначили, що особовий склад училища ґрунтовно підготувався до несення служби, має глибокі знання, міцні навички, добру фізичну загартованість [6].

У пожежно-технічному училищі був створений кабінет підготовки до Олімпіади-80, обладнаний сучасними на той момент технічними засобами навчання – кіно- та діапроекторами. Необхідно було підняти рівень професійної підготовки особового складу. Вивчалися конструктивні особливості об'єктів, які належало охороняти, а також система їх протипожежного захисту. Згідно з планом, розробленим штабом, заняття з підготовки до несення служби на олімпійських об'єктах проводилися за 80-годинною програмою, яка передбачала, крім теоретичних уроків, практичні заняття і пожежно-технічні навчання. За допомогою макетів Олімпійського селища, стендів та креслень окремих будівель у кабінеті підготовки до Олімпіади проводилися штабні навчання, тренування. На іграх особовому складу, крім протипожежного захисту, належало забезпечувати громадський порядок. Тому керівництво училища зосередило зусилля на вдосконаленні фізичної загартованості курсантів та осіб керівного складу, спрямувавши їх на вивчення прийомів рукопашного бою, оволодіння навичками застосування спеціальних засобів охорони порядку.

У лютому 1980 р. училище відвідали: перший секретар Черкаського міськкому КПУ тов. Сокоренко В.Г., Голова Черкаського міської Ради народних депутатів тов. Остапенко Н.Е., перший секретар Соснівського райкому КПУ тов. Ратушна Г.І. Вони дали високу оцінку проведеній роботі з підготовки особового складу в училищі та відзначили належну якість підготовки курсантів спеціальної групи [7, арк. 52].

З 19 червня до 9 серпня 1980 р. у складі окремого батальйону під керівництвом начальника училища полковника внутрішньої служби О.Е. Стояновича, а також його заступників полковника внутрішньої служби

К. Тіпцова, підполковника внутрішньої служби Г. Козенка, підполковника внутрішньої служби В. Самчука, підполковника внутрішньої служби М. Варлигіна й особового складу училища забезпечувалася протипожежна безпека Олімпійських селищ XXII Олімпійських ігор [8, арк. 86].

За зразкове виконання цього завдання училище (нині Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля) було нагороджено Почесною Грамотою Президії Верховної Ради СРСР та Почесною грамотою організаційного комітету Олімпійських ігор 1980 р. в Москві, особовий склад училища удостоївся подяки Міністра внутрішніх справ СРСР, Московської Ради народних депутатів. Кращих курсантів та офіцерів було відзначено урядовими нагородами, почесними знаками, грамотами [9, арк. 265].

Служба в Москві ще раз довела, що Черкаське пожежно-технічне училище (нині Академія пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля) виховує справжні кадри пожежної охорони, яким під силу виконання будь-яких, найвідповідальніших завдань.

Список використаних джерел

1. Олимпиада [Електронний ресурс] / Офіційний електронний ресурс Википедія. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Олимпиада>.
2. Офіційний електронний ресурс РІА Новості . XXII летние Олимпийские игры в Москве. Справка. – Режим доступу: http://ria.ru/sf_spravka/20100719/255408003.html#ixzz2fRF5jpAN.
3. Есипенко П. Е. Олимпийские дни Украины // Умножать славу советского спорта. – К. : Здоровье, 1982. – С. 6–8.
4. Волошин А. П., Ксензенко Ф. М. У Олимпийской черты // Тернистый путь к олимпийскому пьедесталу. – К. : ЦК ЛКСМУ «Молодь», 1988. – С. 381–383.
5. Архів Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля (м. Черкаси.) – Спр. 20. – Т. I. – Інв. 16. – Прикази начальника училища, 1980 год. – Арк. 265.
6. Лицарі порятунку / За заг. ред. М. Г. Шкарабури. – Черкаси : Брама-Україна, 2006.
7. Архів Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля (м. Черкаси.) – Спр. 20. – Т. I. – Інв. 16 – Прикази начальника училища, 1980 год. – Арк. 52.
8. Архів Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля (м. Черкаси.) – Спр. 20. – Т. I. – Інв. 16 – Прикази начальника училища, 1980 год. – Арк. 86.
9. Архів Академії пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля (м. Черкаси.) – Спр. 20. – Т. I. – Інв. 16 – Прикази начальника училища, 1980 год. – Арк. 265.

References

1. Oficijnij elektronnij resurs Vikipedija. Olimpiada. – Rezhim dostupu do dzherela: <http://ru.wikipedia.org/wiki/Olimpiada>.
2. Oficijnij elektronnij resurs RIA Novosti . XXII letnie Olimpijskie igry v Moskve. Spravka. – Rezhim dostupu do dzherela: http://ria.ru/sf_spravka/20100719/255408003.html#ixzz2fRF5jpAN.
3. Esipenko P. E. Olimpijskie dni Ukrainy // Umnozhat' slavu sovetskogo sportu. – K. : «Zdorov'ja», 1982. – S. 6–8.
4. Voloshin A. P., Ksenzenko F. M. U Olimpijskoj cherty // Ternistyj put' k olimpijskomu p'edestalu. – K. : SK LKSMU «Molod'», 1988. – S. 381–383.
5. Arhiv Akademiyi pozhezhnoy bezpeki imeni Heroyiv Chornobylya (m. Cherkasy.) – Spr. 20. – T. I. – Inv. 16 – Prikazy nachal'nika uchilishcha, 1980 god. – Ark. 265.

6. Licari porjatunku / Za zag. red. M. G. Shkarabury. – Cherkasi : Brama-Ukrayina, 2006.
7. Arhiv Akademiyi pozhezhnoyi bezpeky imeni Heroyiv Chornobylja (m. Cherkasy.) – Spr. 20. – T. I. – Inv. 16 – Prikazy nachal'nika uchilishcha, 1980 god. – Ark. 52.
8. Arhiv Akademiyi pozhezhnoyi bezpeky imeni Heroyiv Chornobylja (m. Cherkasy.) – Spr. 20. – T. I. – Inv. 16 – Prikazy nachal'nika uchilishcha, 1980 god. – Ark. 86.
9. Arhiv Akademiyi pozhezhnoyi bezpeky imeni Heroyiv Chornobylja (m. Cherkasy.) – Spr. 20. – T. I. – Inv. 16 – Prikazy nachal'nika uchilishcha, 1980 god. – Ark. 265.

Стаття надійшла до редакції 30102013 р.

Л.В. Богун

Исторические предпосылки и организационные основы подготовки личного состава Черкасского пожарно-технического училища (ныне – Академии пожарной безопасности имени Героев Чернобыля) к Олимпийским играм 1980 года

В данной статье отображено историческое значение Олимпийских игр. Показана роль государственных органов в решении разнообразных вопросов, которые непосредственно повлияли на качество проведения XXII Олимпийских игр в 1980 г. Установлены роль и функция училища (в настоящее время Академии пожарной безопасности имени Героев Чернобыля) в обеспечении пожарной безопасности и общественного порядка в Олимпийском поселке.

Ключевые слова: Олимпийские игры, государственная задача, несение службы, общественный порядок, пожарная безопасность.

L. Bogyn

Historical preconditions and organizing bases of personnel training in Cherkasy Fire-Technical College (at present the Academy of Fire Safety named after Chornobyl Heroes) to the Olympic Games of 1980

This article highlights historical meaning of the Olympic games. The role of public organs in the decision of various problems which directly influence on quality of passing of the XXII Olympic games, the role and function of Cherkasy Fire-Technical College (at present the Academy of fire safety named after Chornobyl heroes) in ensuring of fire safety and public peace of the Olympic settlement are considered.

The Olympic Games are a set of international sports competitions which take place every four years, since 1896. This ancient Greece's tradition was recommenced by Frenchman Pierre de Coubertin at the end of 19-th century.

The Olympic Games of ancient Greece were religious and sport festival, held in Olympia. The evidences about Games have been lost, but some myths which describe these activities still are alive.

Good example of The Olympic games' high level organization was shown by Soviet Union. No one country had created so beautiful conditions and sport buildings as in Moscow in 1980 for the XXII Olympics games.

Key words: Olympic games, state task, execution of service, public peace, fire safety.